

ALUMNIEUWSBRIEF

ALUMNI ONDERWIJSKUNDE GRONINGEN

NR. 5 OKTOBER 2011

INHOUDSOPGAVE

klik op een hoofdstuk om direct naar het hoofdstuk te gaan

1	Van de voorzitter	1
2	Nieuws uit en activiteiten van de alumnivereniging	2
2.1	AVOG online	2
2.2	ALV 2012	2
2.3	Notulen ALV 2011	3
3.	Verslag alumnidag onderwijskunde Evidence based onderwijs, op weg naar de toekomst? Kelly Steiger	5
4.	Verhalen over en interviews met “bijzondere” alumni	7
4.1	Onderwijskunde, onderzoeken en ondernemen Sandra Dollenkamp en Maartje van den Bogaard	7
4.2	(Serious!) games Jetse Goris	11
5.	Nieuws van de faculteit	13
5.1	Nieuws over de opleidingen	13
5.2	Nieuw lopend onderzoek GION	13
5.3	Oproep voorlichting onderwijskunde	14

Beste Alumni'er.

Nu het cursusjaar 2011-2012 weer van start is gegaan presenteren wij hierbij onze 1e nieuwsbrief in dit seizoen. Bij de ledenvergadering van 20 mei jl. hebben we met elkaar afgesproken dat we de nieuwsbrief van de AVOG in 2012 twee keer zullen uitbrengen. Eén keer in het voorjaar en één keer in het najaar.

Uiteraard met interessante artikelen over actuele onderwijskundige zaken, interviews met en tussen onderwijskundigen en niet te vergeten informatie over scripties van pas afgestuurd.

In deze nieuwsbrief ook een terugblik op onze alumnidag van 20 mei jl. een fantastische dag met de grote wens van een ieder om deze dag jaarlijks te organiseren. Het idee is, het ene jaar in Groningen op de universiteit en het andere jaar op een werklocatie in den lande, bij een van onze vele alumnileden.

Dit betekent dat we als bestuur de voorbereiding voor de alumnidag 2012 nu al ter hand hebben genomen. Deze zal plaatsvinden op 25 mei 2012 bij TU in Delft. Daar gaan we onder anderen kijken bij Lucht- en Ruimtevaarttechniek en brengen ook een bezoek aan het PBL (Problem Based Learning) Centre. We zullen jullie uiteraard vroegtijdig berichten over het complete programma.

In de Algemene Ledenvergadering maakten we al melding van het voornemen dat we onze verschillende administratieve bestanden gaan koppelen. Zo is het belangrijk dat we van onze leden het juiste e-mailadres hebben zodat de digitale nieuwsbrieven goed aankomen. Anno 2011 is het ook van groot belang dat we het betalingsverkeer van de contributie langs de weg van automatische incasso laten plaatsvinden.

Daarom vindt u in deze éénmalige papieren nieuwsbrief een heel belangrijk machtigingsformulier. Wij verzoeken u het machtigingsformulier ingevuld aan ons te retourneren. Daarmee hebben we in één keer onze gehele administratie actueel en kunnen u dan snel via de digitale snelweg op de hoogte houden van laatste ontwikkelingen bij de alumnivereniging onderwijskunde.

Tenslotte wens ik jullie veel leesplezier en voor tips en reacties houden wij ons aanbevolen.

Namens het bestuur,

Met vr.gr.,
Roelof Nijenbanning (vz).

2.1 AVOG Online

Sinds enige tijd is de AVOG online! We hebben een eigen groep op LinkedIn (www.linkedin.com, groep: Onderwijskunde Groningen) en deze groep telt inmiddels al 185 leden! Op deze groep kunnen alle leden oproepjes doen, berichten plaatsen en elkaar op de hoogte houden over wat jullie maar belangrijk vinden. Daarnaast is er een speciale “Job sectie”, waar je vacatures voor reguliere banen of voor stages kunt plaatsen. We hebben de groep ook open gesteld voor studenten onderwijskunde, zodat de groep ook een verbindende rol kan spelen tussen huidige studenten en de alumni.

Als je ideeën hebt die je wilt delen, als je een blog bijhoudt en meer bezoekers wilt, als er een conferentie is die je onder de aandacht wilt brengen of als je vragen hebt aan mede-onderwijskundigen, schroom niet om een bericht te plaatsen. De groep is van iedereen en we hopen dat het een levendige bijdrage levert aan het netwerk!

2.2 ALV op de TU Delft in 2012

De ALV zal op vrijdag **25 mei** 2012 plaatsvinden op de **TU Delft**. Houd je agenda alvast vrij als je daar bij wilt zijn! Naast de ALV zal er een rondleiding georganiseerd worden op deze interessante onderwijsinstelling. De agenda en het programma voor die dag volgen.

Bestuur AVOG (vlnr): Kelly Steiger, Roelof Nijenbanning, Carla Rink, Pauline Bakker, Maartje van den Bogaard, Robert Smeenk en Marcel Kruize. Op de foto ontbreekt Willeke Steursma.

2.3 Notulen: Algemene ledenvergadering AVOG: 20 mei 2011

13.00 uur – 13.30 uur

Plaats: Groningen

Aanwezig: Jan Arend Brands, Paul Goslinga, Riëks Dijkstra, Willeke Steursma, Pauline Bakker, Maartje van den Bogaard, Marcel Kruize, Roelof Nijenbanning, Carla Rink, Robert Smeenk, Kelly Steiger,

1. Opening: Roelof Nijenbanning opent de vergadering en heet een ieder van harte welkom.

Eerst wordt een minuut stilte in acht genomen ter nagedachtenis aan het overlijden van Edzard Boerma en Ina Doolsema.

Mededelingen:

- Het bestuur stelt bij agendapunt 2 voor de taken voorzitter, secretaris en penningmeester onder te brengen bij drie personen.
- Het bestuur stelt voor om bij agendapunt 6 een kascommissie te installeren die bestaat uit twee leden.
- Het bestuur stelt bij agendapunt 4 voor om vanaf nu jaarlijks een Algemene Ledenvergadering te houden.
- Het bestuur heeft besloten om in 2011 te onderzoeken of en zo ja hoe, de administratieve aansluiting bij centrale Alumniverening van de RUG kan plaatsvinden.

2. Benoeming bestuursleden

- Herkiesbaar Pauline Bakker, Maartje van de Bogaard, Marcel Kruize, Carla Rink, Robert Smeenk, Kelly Steiger. De vergadering gaat akkoord met herbenoeming.
- Benoeming nieuw bestuurslid, Roelof Nijenbanning. De vergadering gaat akkoord met de benoeming.
- Het bestuur stelt de volgende taakverdeling voor; voorzitter Roelof Nijenbanning; secretaris Pauline Bakker; penningmeester Maartje van den Bogaard. De vergadering gaat akkoord met deze taakverdeling.

3. Vaststellen notulen 2009

- De notulen worden ongewijzigd vastgesteld.
- Naar aanleiding van 2009 zijn er geen vragen.

4. Jaarverslag 2009 – 2011

- Het verslag 2009-2011 beschrijft de activiteiten in 2009 en 2010. Het verslag wordt door de vergadering goedgekeurd.
- De vergadering gaat akkoord met het voorstel om vanaf nu jaarlijks een Algemene Ledenvergadering te houden.

5. Financieel jaarverslag

- De penningmeester geeft een toelichting bij de jaarrekening 2009 en 2010 en de balanspositie bij 2009 en 2010.
- De vergadering spreekt zijn waardering uit voor de overzichtelijkheid en de toelichting bij de posten.
- De financiële positie (met een reserve van 22.951) wordt door de vergadering als gezond gekwalificeerd.
- Voor de benoeming tot lid van de kascommissie wordt de heer Rieks Dijkstra voorgedragen. De vergadering gaat akkoord met de benoeming. Voor benoeming van een tweede lid van de kascommissie wordt een oproep geplaatst.

6. Begroting AVOG 2011

- Begroting voor 2011 wordt door de penningmeester toegelicht.
- De vergadering gaat akkoord met voorstel om 250,- toe te voegen aan de reserves en geeft zijn goedkeuring aan de begroting 2011.

7. Activiteitenplan

- Het bestuur stelt voor om te werken met de systematiek van een verenigingsjaar dat loopt van 1 januari tot en met 31 december. De vergadering gaat akkoord met dit voorstel.
- Het bestuur stelt voor om in een verenigingsjaar twee keer een nieuwsbrief uit te brengen. De activiteiten op LinkedIn voort te zetten. Te onderzoeken of er mogelijkheden zijn om in 2012 de Algemene ledenvergadering in den lande te houden bij een der alumnileden. Een enthousiast alumnilid kan dan tevens iets vertellen over het bedrijf waar hij/zij werkt. De vergadering gaat akkoord met deze voorstellen.
- Alumnileden worden tevens uitgenodigd om ideeën voor het activiteitenplan 2012 bij het bestuur te melden.

8. Rondvraag

- Paul Goslinga vraagt: Hoeveel leden de AVOG telt? Antwoord: “We weten op dit moment niet het exacte aantal”. Met hulp van de centrale administratie van de alumnivereniging (koppeling financiële-en administratiebestanden) proberen we deze gegevens in 2011 te actualiseren. In het jaarverslag 2011 gaan we deze kengegevens vermelden.

9. Sluiting

- Roelof Nijenbanning bedankt een ieder en sluit de vergadering om 13.30 uur.

Evidence based onderwijs, op weg naar de toekomst?

Kelly Steiger

Vrijdag 20 mei werd een zonovergoten dag. Een dag waar rond de vijftig alumni elkaar weer opzochten en zich laafden aan hun vertrouwde universiteit aan de Grote Kruisstraat 2/1 waar ze ooit vele voetstappen en evenzoveel hersenspinsels hadden gevormd en achtergelaten.

Na de algemene ledenvergadering, waarin het deels vernieuwde bestuur zich presenteerde, beleefde Roelof Nijenbanning zijn (geslaagde) vuurdoop als voorzitter van onze AVOG en presentator van deze middag. Alvorens het middagprogramma uiteen te zetten, stond hij uitgebreid stil bij het overlijden van Edzard en Ina.

Onder de vlag “Evidence based” onderwijs, op naar het onderwijs van de toekomst”, kregen we vier verschillende interpretaties te zien vanuit verschillende invalshoeken op dit thema.

Leon Abbink gaf met een geheel van deze tijd voorziene online ‘Prezi’ presentatie een kijkje in de keuken van de Netwerkschool Twente. Op deze school staan creativiteit en over je eigen grenzen kijken voorop waar het gaat om het creëren van kansen voor jongeren op MBO-niveau. Het is vooral de student die bepaalt wat hij nodig heeft voor het bereiken van zijn opleidingsdoelen. Opleidingen zijn dus op maat gemaakt en dit vereist dus een zeer flexibele houding van ontwerpers en uitvoerders. Het bedrijfsleven wordt via ‘netwerken’ zo veel mogelijk betrokken bij deze vorm van onderwijs. En dit biedt kansen. De uitgangspunten en uitvoering zijn niet gebaseerd op jarenlang wetenschappelijk onderzoek en staan daarmee dus haaks tegenover de voorzichtige nieuwe eis van deze tijd dat de effectiviteit van onderwijs bewezen moet zijn alvorens ze op onze jeugd los te laten...

Als tweede spreker trad professor Roel Bosker aan. Zijn lezing over Evidence based onderwijs sloot heel mooi aan op de non-evidence based versie uit Twente. En zo beschreef Roel het Evidence based model als een reactie op veel vernieuwingen in het onderwijs die op idealen gebouwd zijn en niet op bewezen effectiviteit. Een gevaarlijke exercitie zo bleek uit zijn verhaal. Want hoe draai je terug wat niet goed uitpakt, dus niet effectief, in het onderwijs? Aan de andere kant blijkt op onderzoek gebaseerde (bewezen) onderwijs een proces van lange adem te zijn. Want goed onderzoek duurt over het algemeen vier jaar, voordat hieruit praktisch onderwijs gedestilleerd kan worden. En dat is zeker een van de nadelen van een wetenschappelijke houding die wij als onderwijskundigen proberen na te streven.

Een geheel ander verhaal bracht Friso Kingma ons uit Kampen. Als directeur van CBS de Iris schetste Friso een beeld van hoe de jeugd van tegenwoordig (!) zich met een totaal andere wereld geconfronteerd ziet dan hoe wij opgroeiden. Hun wereld is online en gebaseerd op alle informatie van de wereld onder handbereik van de aan/uitknop van hun smartphone. Gaan we social media en wikipedia inzetten in ons onderwijs of gaan we onze toekomstige volwassenen er vanaf houden? Met onze voortschrijdende kennis op het gebied van breinleren, lifehacking, een leven lang leren en coöperatief leren zouden we onze jeugd moeten voorbereiden op een andere invulling van hoe we met kennis en elkaar moeten omgaan in de nabije toekomst.

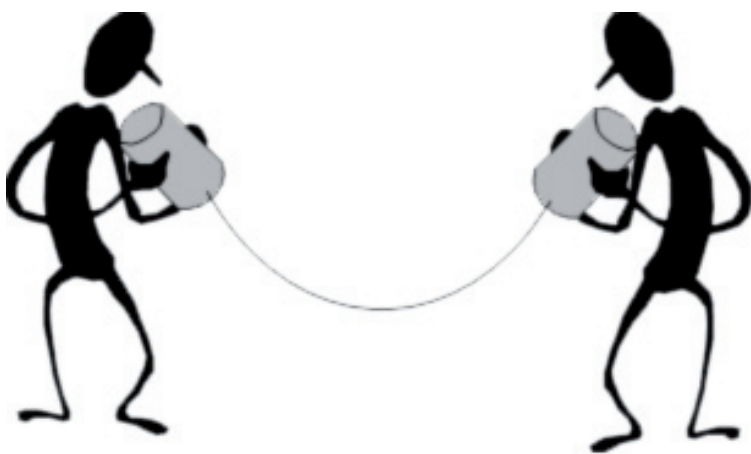
Thijs Helfrich, creatief directeur van The Factor.e, gaf een daverende uitsmijter door ons een kijkje te gunnen in de wereld van de games. Game-learning is in zijn ogen een uitstekende manier kennis bij te brengen en vaardigheden te oefenen. En dit niet alleen bij kinderen, maar ook bij volwassenen, door gebruik te maken van de allernieuwste multimedia technieken. De opmars van de tablets, zoals de iPad, is hier een mooi voorbeeld van. Geen boeken meer in de schooltas maar een tablet met slechts een wifi verbinding. Door de prachtige presentatie waarin video en foto en flitsende innovaties waaraan hij werkt verzorgde hij een mooie afsluiting van deze middag.

Vermoeid, maar voldaan toog ons gezelschap na afloop naar restaurant Louis XV in de Oude Kijk in't Jatstraat, waar iedereen onder het genot van een lekker glas bier of een goede wijn de opgedane indrukken nog eens tegen het licht kon houden. Het eten was goed en de avond bleef warm. Inmiddels ook een warme herinnering aan de alumnidag van 2011.

4.1 Onderwijskunde, onderzoeken en ondernemen

Een dubbelinterview met Sandra Dollenkamp en Maartje van den Bogaard

Maartje en Sandra begonnen allebei in 1997 met de bovenbouwstudie Onderwijskunde in Groningen. Sandra is inmiddels ondernemer en Maartje is anderhalf jaar geleden begonnen met promotieonderzoek. Sandra nam een jaar geleden initiatief om een LinkedIn groep te starten voor alumni van Onderwijskunde Groningen. Maartje zit in het bestuur van AVOG. Blijkbaar hebben beiden een band met de opleiding, ondanks twee verschillende carrières en interesses.

M: Ik kan mij herinneren dat je, voor je naar Groningen kwam, in Antwerpen een heel andersoortige opleiding hebt gevolgd. Hoe kwam je ook alweer in Groningen terecht?

S: In Antwerpen studeerde ik een jaar voor tolk-vertaler. Een lichte cultuurschok, omdat je daar als student veel minder eigen initiatief mocht tonen dan ik gewend was op het vwo. De nadruk lag ook wel erg sterk op het stampen en reproduceren van kennis.

Voor mijn gevoel ging ik terug in de tijd. Achteraf was die studie dus niet de goede keuze, maar de Vlaamse onderwijsaanpak wakkerde wel mijn interesse in onderwijskunde aan... Groningen lag toen voor mij voor de hand: ik kende er al veel mensen en wist dat het een leuke stad was om te studeren.

S: Wat had jij voor ogen toen je destijds koos voor de studie Onderwijskunde? Had je een beeld van het werk dat je wilde gaan doen, was het een keuze puur uit interesse, of iets daartussen?

M: Het begon met interesse: ik wilde iets gaan doen met volwassenenonderwijs. De meest voor de hand liggende keuze was andragogie, maar ik kwam bij onderwijskunde terecht. Tijdens de studie raakte ik gefascineerd door het concept “Onderwijskundig Leiderschap”. In veel vakken kwam ter sprake dat dit heel belangrijk was voor onderwijsinnovatie, maar er kwam nooit ter sprake wat er voor nodig was. Ik ben toen vakken gaan volgen bij Economie om meer te leren over organisatiekunde en management. Het leek me geweldig om iets met onderwijsmanagement te gaan doen.

Des te leuker was het dat ik aan het eind van mijn studie de kans kreeg om nog een jaar Educational Administration te gaan doen in de Verenigde Staten. Een dergelijke opleiding bestond toen nog niet

in Nederland.

M: Wat zijn beslissende ervaringen of keuzes geweest voor je in de opleiding onderwijskunde?

S: Ik kan zo gauw niets bedenken dat er echt uitspringt. Bedrijfsopleidingen vond ik het interessantst. En ik weet nog wel dat ik blij was, toen de statistiektentamens erop zaten. Ik heb mezelf toen beloofd dat ik nooit een baan zou zoeken waarin je actief bezig bent met statistiek. Daar heb ik me tot op heden aan gehouden... zonder moeite. Voor de rest kijk ik met veel plezier terug op mijn studie en alles eromheen.

M: Ik had me dat ook voorgenomen, maar in een universiteit ontkom je er niet aan. En eigenlijk, nu ik na jaren wat meer boven de vraagstukken sta, heeft kennis van methodologie een functie en meerwaarde, waardoor ik het ook weer motiverende vind om er toch weer in te duiken.

S: Oké, van nut en noodzaak van statistiek naar luchtiger zaken: wat is de leukste herinnering uit je studietijd (in de faculteit of in de kroeg)?

M: Poe, er zijn er zoveel! Wat ik een hoogtepunt vond, was de studiereis naar de Verenigde Staten, in het kader van vergelijkende onderwijskunde. Leerzaam en ontzettend leuk. Ik vond het vak Curriculum Studies van Dick Maandag ook een feest. Hij begon het allereerste college met de vraag: "Zou het erg zijn als morgen alle scholen gesloten worden?" Dat heeft me toen enorm aan het denken gezet! Herinneringen aan de kroeg, vooral dat ik mijn huidige partner heb leren kennen op de sociëteit!

M: We kregen elkaar onverwachts aan de telefoon in 2004: jij werkte toen als onderwijskundige bij een beroepsvereniging voor verzorgende beroepen. Hoe ben je daar terecht gekomen? Is dat een gevolg geweest van keuzes in je opleiding? Of juist helemaal niet?

S: Ik vond en vind werken op het snijvlak van onderwijs en bedrijfsleven het interessantst. Na mijn afstuderen kwam ik terecht bij een Kenniscentrum voor opleiden in de branche installatietechniek. Na twee jaar stapte ik over naar een soortgelijke instelling, maar nu voor de branche uiterlijke verzorging. Dat ik onderwijskunde had gestudeerd was een functie-eis voor beide banen. Maar het grappige is, dat ik me tijdens mijn studie nauwelijks heb beziggehouden met beleidsvakken. In mijn werk heb ik me daar juist veel mee beziggehouden. Ik heb nooit het idee gehad dat ik basiskennis tekort kwam. Die keuzes binnen je opleiding zijn dus niet zo bepalend.

M: Sinds kort ben je ondernemer. Dat is weer een heel andere stap. Zie je dit als een nieuwe carrière? In hoeverre doe je nog echt onderwijskundig werk? Zijn er dingen uit de opleiding die je nog regelmatig gebruikt?

S: Het is geen nieuwe carrière, denk ik. Ik was inmiddels beleidsmedewerker, projectmanager en afdelingsmanager geweest, had mooie kansen gekregen om bij te leren en deed mijn werk met plezier. Maar ik merkte ook, dat ik steeds meer weerstand kreeg tegen de vergadercultuur op veel plekken in het onderwijs en het geforceerd opmaken van subsidiepotten. Die mentaliteit om een idee bij het geld te zoeken, in plaats van andersom. Je kan in veel gevallen in het onderwijs betere resultaten halen met minder budget. Dan moet je niet blijven zitten, maar een besluit nemen en het zelf anders gaan doen. Ik kreeg het aanbod om bij ISEO Consult als compagnon in te stappen en heb dat gedaan. Het geeft me de kans om zowel inhoudelijk als strategisch / sturend bezig te zijn.

M: Wat doe je precies bij ISEO?

S: Projectleiding, productmanagement en ontwikkelwerk in projecten die altijd iets met onderwijs te maken hebben. Soms een tijdje op interim basis bij een klant werken. Onze klantenkring is breed: scholen, brancheverenigingen, individuele bedrijven, exameninstututen. Ik zou zeggen, kijk voor een totaalbeeld eens op onze site www.iseoconsult.nl. Of mag ik geen reclame maken? Hahaha. Daarnaast draait het natuurlijk om 'het ondernemen': nieuwe diensten en producten bedenken en realiseren, netwerken om opdrachten binnen te halen, financieel sturen, marketing en communicatie, alles wat erbij hoort.

M: Geef je zelf ook training?

S: Vrijwel nooit. Alleen als er een specifieke vraag binnen een project is, zal ik het doen – en met plezier. Maar ISEO is primair een advies- en ontwikkelbureau, geen trainingsbureau. Als we trainingen ontwikkelen, geven we die meestal niet zelf. We kennen wel een paar goede trainingsbureaus waar we mee samenwerken.

M: Veel mensen zouden huiverig zijn om een dergelijke stap te maken in deze tijden van crisis en wilde kabinetsplannen? Hoe zie je dat?

S: Ik denk dat ik sowieso ooit voor mezelf zou zijn begonnen. Dat ISEO Consult voorbij kwam heeft de timing uiteindelijk bepaald. Of het nou crisis is of niet, de kwaliteit van je werk en hoe goed je je netwerk gebruikt, bepaalt 99% van je succes op langere termijn. De politiek verandert elke vier jaar de koers een beetje. Dat gaat uiteindelijk om details: als je het niet redt, ligt dat heus niet aan een licht gewijzigd belastingpercentage of iets dergelijks. Daar moet je helemaal geen rekening mee willen houden. Ik kreeg inderdaad wel reacties van mensen die het stoer, slim of juist bijzonder dom vonden om op dat moment die stap te maken. Maar het waren alleen mensen in loondienst die het onverstandig vonden. Mensen die al een bedrijf hadden zeiden juist: gewoon in het diepe springen, het komt wel goed. Ondernemen is weloverwogen risico's nemen. Als je daar niet van houdt, ben je in loondienst vast gelukkiger. Maar zekerheid is betrekkelijk: als je werkgever besluit te reorganiseren, of je pensioenfonds heeft het geld laten verdampen - hoeveel zekerheid heb je dan echt?

M: Daar heb je zeker een punt. Bij de TU wordt al een tijd gesproken over flinke bezuinigingen en niks is op dit moment zeker. Ik denk dat je wel gelijk hebt als je zegt dat er vaak meer kan met minder geld. Het is niet altijd makkelijk om echt efficiënt te werken in grote organisaties waar veel mensen op andere plekken aan dezelfde vraagstukken werken. Dat is best lastig om te managen en te stroomlijnen.

S: Hoe kwam jij eigenlijk in je eerste baan terecht en wat hield je werk in?

M: Ik kwam terecht bij het IVA in Tilburg, een instituut voor beleidsonderzoek. Het leek me een goede start. Ik heb in die tijd veel veldwerk gedaan voor beleidsonderzoek op het gebied van onderwijs en veiligheid. Ik was er echter niet echt op mijn plek en na anderhalf jaar kon ik als onderwijscoördinator aan de slag bij de faculteit Lucht- en Ruimtevaarttechniek bij de TU Delft. Dat was de managementfunctie die ik steeds voor ogen had gehad en faculteit LR is een ontzettend leuke omgeving om te werken, als je affiniteit hebt met techniek. Mijn collega's daar hebben mijn interesse daarvoor moeiteloos weten op te wekken!

S: Je bent nu bezig met onderzoek en geeft onderwijs. Wat bracht je tot die overstap?

M: Na verloop van tijd vond ik alleen maar managementtaken een beetje kaal. Na anderhalf jaar kreeg ik de kans om docententrainer te worden bij de TU. Ik vond het spannend om zelf echt onderwijs te geven, want daar worden we uiteindelijk niet voor opgeleid bij OWK. Maar het ging me goed af. Toen onze unit intern werd verplaatst, werd ik voor de keus gezet om fulltime training te geven, of om naar de wetenschap op te schuiven. Ik heb toen gekozen voor een wetenschappelijke baan, omdat me dat gevarieerder leek. En de mogelijkheid om aan een promotie te gaan werken, sprak me ook aan. Aanvankelijk heb ik allerlei cursussen gegeven en deed ik onderzoeksprojecten die zijn geaccumuleerd in een promotie-traject. Ik hou me bezig met rendementsproblematiek in de universiteit en dat is actueler dan ooit! Leuk aan de TU is dat de resultaten van het onderzoek praktisch toepasbaar moeten zijn. Die praktijkgerichte inslag vind ik erg belangrijk. Onderwijskunde is ook een toegepaste wetenschap, tenslotte.

S: Waarover gaat het onderzoek waarmee je nu bezig bent?

M: Ik werk bij de afdeling System's Engineering, waar veel nadruk ligt op het modelleren van systemen. Rendementsvraagstukken zijn eigenlijk wicked problems, dat zijn complexe problemen waarbij actoren andere belangen hebben en vaak deel van het probleem zijn. Daardoor zijn er geen duidelijke oplossingen. Elke actor in het probleem heeft belang bij een andere oplossing. Door op verschillende niveaus te modelleren, kun je heldere afwegingen maken tussen belangen voor je tot een beslissing komt. De rendementen bij de TU zijn traditioneel erg laag, terwijl er veel goede studenten instromen. We weten al veel over factoren die rendement beïnvloeden, maar ik wil ook graag onderzoeken in welke mate en op welke manier we die factoren kunnen beïnvloeden. Het huidige kabinet maakt universiteiten verantwoordelijk voor uitval en traag studeren, maar het is onduidelijk in hoeverre universiteiten dat werkelijk kunnen beïnvloeden zonder diploma-inflatie.

S: Dat klinkt behoorlijk complex. En statistiek heb je nu vast wel nodig, ja!

Werk je samen met bijvoorbeeld psychologen als het gaat om die partijen die elk hun eigen belang nastreven en hoe je dat kan beïnvloeden?

M: Mijn promotoren zijn respectievelijk wiskundige en psycholoog. Zij hebben allebei veel ervaring met multi-actor analyse en systeemanalyse. Voor mij is het vooral heel nieuw om op die manier naar onderwijsbeleid te kijken. Een model is een vereenvoudigde weergave van de werkelijkheid, er moet dus veel informatie overboord. Het geeft veel inzicht, maar je loopt ook het risico dat je te veel overboord zet en je model simplistisch of technocratisch wordt.

M: Heb je dromen voor de toekomst? Hebben die nog een relatie met de onderwijskunde?

S: Dat ligt misschien erg voor de hand, maar ik wil graag ISEO verder uitbouwen met de compagnons en de balans tussen inhoudelijk werk en het ondernemen in stand houden. Onderwijskunde blijft een belangrijke rol spelen, verwacht ik.

S: En wat brengt jouw toekomst?

M: Goede vraag! In ieder geval een proefschrift! En daarna weet ik het nog niet. Ik heb wel gemerkt dat ik onderzoek doen leuk vind en ik vind het geweldig om voor een groep te staan en training te

geven, maar de management- en advieskant blijft me ook trekken. Het lijkt me ook heel spannend om naar het buitenland te gaan voor een tijd. Eerst promoveren!

S: Veel succes met je promotie! De tijd zal leren waar we over 10 jaar te vinden zijn!

M: Dank je wel, jij ook veel succes met je bedrijf!

4.2 (Serious!) Games

Jetse Goris

Laat ik beginnen met een schokkende bekentenis. Het had niet veel gescheeld of ik had mijn studie onderwijskunde niet gehaald. Ik verspilde het grootste deel van mijn studietijd namelijk aan het spelen van computergames. Tijd die besteed had moeten worden aan het schrijven van mijn scriptie verspilde ik aan games als Diablo II, Deus Ex, Black & White en Sacrifice. Verslaafd en betoverd was ik. Volledig geprikkeld en gemotiveerd om games uit te spelen.

Makers van goede computergames zijn kennelijk heel goed in het motiveren en belonen van mensen die hun games spelen. Kennis die mij later in mijn werk erg goed van pas zou komen. Maar daarover later meer.

In december 2005, na 5 jaar onderwijskunde, studeerde ik af bij Egbert Harskamp met als specialisaties E-learning en bedrijfsopleidingen.

In maart 2006 ben ik begonnen als onderwijskundige in het Universitair Medisch Centrum Groningen. Daar houd ik mij bezig met technology enhanced learning voor medici. Hieronder vallen onder andere E-learning, digitale video instructie, Elektronische Leeromgevingen, social software en simulatoren voor vaardigheidsonderwijs.

Enige jaren geleden is er voor medisch vaardigheidsonderwijs een zogenaamd Skills Center gebouwd. Een gebouw dat tot de nok toe is gevuld met hightech trainingsmiddelen. Een hele vleugel van het Skills Center is gevuld met kostbare simulatoren om medici te laten oefenen op ingrepen zoals endoscopie, arthroscopie en laparoscopie. Dit zijn allemaal ingrepen, die complexe motorische vaardigheden vereisen. Het is een veilig idee dat een medisch specialist in opleiding eerst oefent op een simulator, voordat zij de ingreep uitvoert op een patiënt.

Simulatoren zijn dure trainingsmiddelen, die heel goed zijn in het simuleren van een echte operatie. Ze zijn bewezen effectief in het leren van psychomotorische vaardigheden aan medisch specialisten. Er is echter één probleem: de simulatoren worden amper gebruikt.

Simulatoren zijn duur (tussen de 35000 en 200000 Euro), ze staan ver weg van de werkvloer en bovenal: Simulatoren zijn saai. Zo saai en ver weg van de werkvloer dat medici amper gebruik maken van simulatoren om hun vaardigheden te oefenen. Zelfs een rapport van de inspectie van de gezondheidszorg uit 2007, dat simulatorgebruik verplicht stelde, kon het gebruik niet omhoog brengen.

Chirurg Henk ten Cate Hoedemaker en ik verbaasden ons over deze situatie. We vroegen ons af: “Hoe kunnen we snijdende medisch specialisten aanzetten tot het trainen van motorische vaardigheden die horen bij Laparoscopie?” Simulator training verplicht stellen in het curriculum is een belangrijke oplossing voor de lange termijn. We wilden echter een oplossing bieden voor de korte

termijn. We stelden de vraag: “hoe kunnen we het trainen van laparoscopische motorische vaardigheden leuker, goedkoper en overal beschikbaar maken?”

Al die verspilde uren gamen tijdens mijn studie bleken ineens nuttig besteed. De oplossing was namelijk game-gerelateerd: Wat is goedkoop, heeft gevoelige bewegingsbesturing, is overal te koop en staat bij veel medisch specialisten in de huiskamer? De Nintendo Wii.

Binnen een week zaten we in Leeuwarden bij de game ontwikkelaars van Grendel Games. Samen met Grendel en medisch instrumentmaker IMDS in Roden hebben we een prototype Wii game gebouwd met een aparte controller. De motoriek en bewegingsbeperking van laparoscopisch opereren vormden de basis voor een verslavende game op de Nintendo Wii. De context van de game is niet medisch. In plaats van het uitvoeren van een operatie, help je robotjes in een onderwaterwereld met het oplossen van puzzels.

Het prototype oogstte veel lof. Onze presentatie op de Serious Games Summit van de Game Developers Conference in San Francisco werd uitgeroepen tot beste presentatie. Zakenblad Forbes riep de prototype game uit tot één van de “ten games that can change the World”.

De volledige game is nu in ontwikkeling. Ik voer het validatie onderzoek uit om te bepalen of de game effectief is in het aanleren van de motorische vaardigheden van laparoscopie.

Technologie die voorheen erg kostbaar was, zoals plaats- en houding bepaling met 3d camera's, gezichts- en emotieherkenning (Microsoft Kinect) en motion sensing (Wii) zijn nu goedkoop en verkrijgbaar in de speelgoedwinkel. Ik wil me in de komende jaren ontwikkelen op het snijvlak van deze game technologie en toepassing in medisch onderwijs. Een leukere baan kan ik me niet wensen. Nou maar hopen dat er genoeg tijd over blijft om te gamen.

5.1 Nieuws over de opleidingen

Het gaat goed met de opleidingen. Er zijn er maar liefst vijf waar onderwijskunde aan mee doet:

- 1 de bacheloropleiding pedagogische wetenschappen en onderwijskunde met onverminderd een goede instroom van ruim 200 studenten, en blijkens de jongste peilingen zoals die in Elsevier verschijnen in een opwaartse trend
- 2 de academische opleiding leraar basisonderwijs, die dankzij de vooruitziende blik van de wegbe-reiders en kwartiermakers Prof. Dr. Greetje van der Werf en Dr. Simone Doolaard, al in zijn 2e jaar de grootste van Nederland is met een instroom van 85 studenten. Wat was die vooruitziende blik? Samenwerking met drie hogescholen in Noord-Nederland zodat het hele noordelijke gebied werd bestreken
- 3 de masteropleiding onderwijskunde, waar ook dit jaar weer 45 studenten beginnen aan één van de drie differentiaties: beleid & management, onderwijs- & leerlingbegeleiding of onderwijsleerom-gevingen; dat doen ze in een opleiding die deels gecombineerd is met
- 4 de internationale master in education, waar 15 studenten uit Azië, Afrika en Europa zijn begon-nen; en tot de slot de kleinste, namelijk
- 5 de 2-jarige research master opleiding waar elk jaar enkele getalenteerde studenten worden opge-leid op het terrein van het onderwijsonderzoek in de specialisatie onderwijskunde en ontwikke-lingspsychologie.

Momenteel wordt nagedacht over een masteropleiding onderwijskunde waaraan studenten op 2 momenten in het jaar (september of februari) kunnen beginnen.

5.2 Nieuw lopend onderzoek Gion

Op het terrein van onderzoek valt te melden dat er 2 interessante nieuwe projecten zijn gestart. In de eerste plaats voert het GION samen met de KPCgroep en het UOCG een grootschalig 3-jarig onderzoek uit naar de digitale ondersteuning van assessment in de rekenlessen. Assessment houdt in dat leerkrachten zicht krijgen op de mate waarin de leerlingen de lesstof rekenen hebben begrepen. Vervolgens bepalen ze welke stappen er nodig zijn om hiaten in kennis te verminderen. Uit rap-portages van de Inspectie van het Onderwijs over opbrengstgericht werken blijkt namelijk dat de meeste leerkrachten al gebruik maken van maandelijks rekentoetsen. Aan de hand van de resultaten wordt aan zwakke rekenaars herhalingsstof aangeboden. In dit onderzoek wordt deze werkwijze verder uitgewerkt. Het programma dat ontwikkeld wordt ziet er als volgt uit. De leerlingen krijgen zoals gewoonlijk een aantal rekenlessen in de week. Aan het eind van de week kiest de leerkracht een set opgaven uit een verzameling digitale opgaven die past bij de behandelde stof. Leerlingen geven vervolgens met een stemkastje hun antwoorden. De resultaten komen direct in een grafiek op het di-gitale schoolbord en de leerkracht gebruikt deze informatie om feedback en extra instructie te geven. Het onderzoek wordt gefinancierd door de NWO. Coördinator van het onderzoek is Prof. Dr. Egbert Harskamp.

In de tweede plaats voert het GION de komende twee jaar voert in opdracht van het Ministerie van

OCW en de Inspectie van het Onderwijs een onderzoek uit naar de toegevoegde waarde van basisscholen. In het regeerakkoord staat dat alle basisscholen moeten gaan werken met een centrale begintoets in groep 3 en een eindtoets in groep 8. Hiermee wordt het op termijn mogelijk om de leerwinst van leerlingen te bepalen en daarmee ook de toegevoegde waarde van een school. In dit onderzoek wordt gezocht naar een voor de Nederlandse praktijk geschikte maat voor toegevoegde waarde. Hierbij staat de bruikbaarheid en inzichtelijkheid centraal, zowel voor scholen als voor de Inspectie van het Onderwijs. Projectleider van dit onderzoek is Dr. Lyset Rekers-Mombarg.

Prof. Dr. Roel Bosker

5.3 Oproep voorlichting onderwijskunde

Binnen de opleiding PEDOK, waarin naast Onderwijskunde ook Algemene Pedagogiek, Orthopedagogiek en Long Life Learning wordt gedoceerd, bestaat sinds 2005 het verplichte vak Beroepsvoorbereiding. Dit betekent dat voor dit vak alle Bachelor studenten verplicht 15 activiteiten dienen te verrichten die gericht zijn op het werkveld. Naast het bezoeken van scholen, instellingen en dergelijke bestaat voor de student de mogelijkheid deel te nemen aan een buitenlandse reis, waarvan er twee per jaar worden georganiseerd. Maar de allerbelangrijkste vorm van beroepsvoorbereiding is het aanhoren van het verhaal van diegene die al voor langere tijd actief is. Ik nodig per jaar ongeveer zestig mensen uit het werkveld uit om te vertellen over de organisatie waarin men werkzaam is, de plek die men zelf binnen deze organisatie heeft als ook te vertellen over de werkzaamheden die men doet. Daar ik al decennia betrokken ben binnen de orthopedagogiek is het verkrijgen van gastdocenten uit die hoek geen probleem. Gericht op het werkveld 'Onderwijskunde' is het echter minder gemakkelijk en dus doe ik een oproep aan Onderwijskundigen, die bereid zijn op vrijwillige basis mee te helen aan de voorlichting aan de huidige studentenpopulatie in Groningen. Mocht U bereid zijn mee te doen neem dan contact met me op:

Hans Knot
Coördinator Beroepsvoorbereiding
PEDOK RUG Groningen
050 3636584
Hans.Knot@rug.nl

De Nieuwsbrief is een uitgave van de
Alumnivereniging Onderwijskunde Rijksuniversiteit Groningen (AVOG)

Redactie:

Bestuur AVOG

Roelof Nijenbanning

Pauline Bakker

Maartje van den Bogaard

Marcel Kruize

Carla Rink

Robert Smeenk

Kelly Steiger

Willeke Steursma

E-mail: alumni.onderwijskunde@rug.nl